

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

Capvt XXX. Quinam, & quanto fructu, considerarint, casus omnes, non à
Fortunâ, sed à Deo mortalibus inuehi?

urn:nbn:de:hbz:466:1-45653

non accusare, qui, quos amat castigat. Et certè etiam qui Deum maximè amant, maximè, pro nomine Dei, optant contumeliam, & quiduis pati. Qui autem parum amant, parum, illius amore tolerant: qui non amant, nihil tolerant patienter. Nec enim tolerare sufficit; cum etiam diabolus grauissima sustineat tormenta, quibus ferendis non modò nihil præmij meretur, verùm etiam semper peccat. Diabolo itaque similes sunt, qui quæ ferunt, cum indignatione, & odio, & vindicta ferunt. Malum igitur grauius reddunt, quod grauius ferunt. Neque est, quod dicant: *aliud malum libentiùs paterer; hoc quod nunc premit, opprimit.* Stulti hoc dicunt. Non est enim ægroti, vt Medico, sed Medici, vt ægroto præscribat. Deus longè exactiùs nouit, quid nobis profit; in illum cogitationem nostram iactemus; illi erit cura de nobis; ille nouit, quali emplastro indigeamus: ille dixit: *Mundus gaudebit, vos verò contristabimini.* Quamobrem Sancti finunt se duci diuina voluntate: nullos casus metuunt, nullam fortunam formidant: sciunt enim vias Domini esse rectas, & sic, etiam per has ambages, rectè se duci ad diadema. Qui fidit Deo, non aberrat. Ac, ne desperemus, aduersa lætis identidem temperantur; mutantque vices nunc amara, nunc dulcia: vt dicere possimus: *secundum multitudinem dolorum meorum, in corde meo, consolationes tuæ laetificauerunt animam meam.* Conqueri non possemus, si per sola aspera duceremur: nunc aspera planis mitigantur. Ita bonus est Deus, qui, ob nullos casus acerbos, iniustus esse est existimandus.

Ioan. 16.

Psal. 93. 19.

C A P V T X X X.

Quinam, & quanto fructu, considerarint, Casus omnes, non à Fortuna, sed à Deo mortalibus inuehi?

Voniam ergo neque à Fato, neque à Casu, neque à Fortuna, sed à Deo regitur Mundus; Deus autem neque necessitatem hominibus, ad agendum inijcit; neque temerè aut fortuitò quidquam finit fieri; sed, summo consilio omnia dirigit, quæ illi, qui cæci sunt, cæcæ Deæ ascribunt, aut Casu contingere arbitrantur: superest, vt diuinam prouidentiam, bonitatem, æquitatem, inter

L.

Iob. 2. 10. que, cum Iob: *Si bona suscepimus de manu Dei, mala quare non suscipiamus?* Vtraque enim ab illo. De bonis ait S. Augustinus: *Deus aeternæ felicitatis author & dator, quia solus est verus Deus, ipse dat terrena & bonis & malis. Neq; hoc temerè & quasi fortuito, quia Deus est, non Fortuna: sed pro rerum ordine ac tempore, occulto nobis, notissimo sibi: cui tamen ordini temporum non subditus seruit: sed eum ipse, tanquam Dominus regit, moderatòrq; disponit.* De malis pœnæ aut naturæ ait Amos: *Non est malum, in ciuitate, quod non fecit Dominus.* Cum itaque tam mala, ista, quàm bona sint à Domino, meritò dicimus, in omni Casu aduerso: *Si bona suscepimus de manu Dei, mala quare non suscipiamus?* Dominus est, potest punire seruos; Pater est, potest filios castigare; Mundi Governator est, potest bonis, & mala bonis temperare.

II.

Tulipam Dalmatæ ac Turcæ pileum vocant, seu amiculum capitis, quod gestare solent. Ab hac forma flori inditum est nomen, qui apertus inuersusque pilei illius effigiem refert. Hic flos visu iucundus, atque insigni colorum pulchritudine admirandus summo cauli insidet sursum spectans, sex foliolis sæpe constans; interdum septem aut octo; in fundo, calathi, aut cyathi modo, se se pandit, è quo sena, aut totidem, quot sunt folia, stamina erumpunt; modò lutea, modo pallida, modò nigricantia; pediculis etiam, quæ stamina sustinent, mirum in modum colorem variantibus. Hunc talem florem alij æstimant si colore aurum; alij, si purpuram imitetur; alij, si interspersis, per certa interualla, maculis, velut gemmis varietur; mihi, præ omnibus, in eo, observatione dignum videtur, quòd cognitione carens, tamen adeò accuratè obseruet tempestatem. Nam, ad radios solares, se pandit, lucemque toto sinu admittit: ast, vbi radios vel nubes, vel pluuiæ occupant, illico clauditur, & se contrahens languescit, quasi principis sideris absentia tristaretur. Huic flori similes sunt mortales. Quippe homo, *quasi flos egreditur nascens; crescens autem, tanquam flos agri, sic effloreat; &, sicut fenum dies eius morientis.* Estque magna mortalium varietas. Alij auro nitent, alij purpura eminent. Sed in hoc tulipæ maximè æquiparantur; quòd, cum dies purus est, & sol serenus lucet; cum omnia læta & fausta; cum quidquid optant, impetrant; tum totos sinus pandunt, tum Deum salutant & laudant, iuxta illud: *conspicetur tibi, cum benefeceris ei.*

Et quis

Et quis hoc non faceret, cum etiam bestiae beneficijs cicurentur? & canis eum sequatur, à quo panem accepit? Quod si verò *Fortuna* vultum auertat, si cælum nubibus obscuretur, si pluuia, si nimbi cadant *Casuum* aduersorum; tum animum contrahunt, tū languescunt mente, tum manu cessant, & cum cælo ipso tristantur. Neque hoc satis est, sæpe etiam tonant, contra Tonantem; quod fecisse Pharaonem legimus, & complures. Alij non indignantur verbis, non erumpunt in execrationes & Diras; animo tamen, & vultu, *Fortuna* læuiente, sunt truculenti, ac, se fauciatos esse, profitentur.

Talis Tulipa, quæ sole, eiusque radijs subductis, se se contraxit, fuit Dauid, qui ait: *Auertisti faciem tuam à me, & factus sum conturbatus.* Sed alibi se correxit dicens: *in flagella paratus sum.* Neque nominat flagella, sed quæcunque Deo visa fuerint, ad illa se animo paratum & vtroneam hostiam offert. Decebat enim, vt, à quo acceperat sceptrum, eius non repudiaret flagrum. *Elegisse quidem lego,* ait S. Augustini magister, *S. Dauid flagelli genus, quod equanimiter sustineret. Sed elegit, quia de tribus ei conditionibus eligende vnus necessitas mandabatur. Ubi autem non mandatur, ad omnia paratus est Dei seruulus, seu corporalem ægritudinem subeat, seu fugam à facie inimici, siue obitum filiorum, quos non timet præmittere, quia potest recipere imperterritus. Nam & sciens, quod, si hic fuerit punitus supplicio temporali, leuare in futurum perpetua possit pœnam ærumne. Rogat ergo, vt recipiatur petitio sua, & castigetur ipse, vt recipiatur. Castigat enim Dominus omnem filium, quem recipit. Si seruulum tuum vides peccata propria confitentem vltro offerre se pœna, inflecteris, ignoscis, & de Domini miseratione diffidis? Non contraxit se ergo Dauid, sed sinus tunc omnes expandit, ad flagella Dei, & ad fortunæ ictus excipiendos, vt castigatus ærumna temporali, æternam euaderet calamitatem.*

Iob etiam ab iracundâ vxore, tanquam à Furiarum aliqua, vt se contraheret, & tanquam miserum tragicè ludentis *Fortuna* mancipium, in cælum fureret, non passus est, se loco moueri, sed perstitit, vt columna: cùmque & illa perfilteret in eo incitando, diceretque: *Adhuc tu permanes in simplicitate tua? benedic Deo, & mouere:* respondit: *Quasi vna de stultis mulieribus locuta es. Si bona suscepimus de manu Dei, mala quare non suscipiamus? In omnibus his, non peccauit Iob labijs suis.* Quare? quia vidit, mala se sua de manu

Oo

Dei

III.

Plat. 29 8.

Pfal. 37.

S. Ambros.

tra& in Pfal.

37.

IV.

Iob. 2. 9.

Job. 19. 21.

Dei suscepisse, à quo castigari, est amari. Vnde & alibi ait: *manus Domini tetigit me*; manus utique bona, & benigna etiam in malis, si ea, tanquam à Deo, & non tanquam ab homine, aut diabolo, illata patienter suscipiantur. *Considera mihi S. Job*, ait idem supra, laudatus Pater, qui *perfusus erat ulceribus, & concutiebatur omnibus membris, & plenus erat totius corporis sui doloribus, glebas terra vulnorum suorum sanie & humore resoluens, quemadmodum cum se in hoc corpore positus reclinare non posset, requiem mortis inuenerit: ideòq; conscius sui dixit: Mors requies viro. Is igitur in plaga non motus est, nec nutauit sermonis sui lubrico, qui in omnibus illis, non peccauit labijs suis, sicut scriptura testatur: sed magis plaga sua reperit firmamentum, per quam, confirmatus in Christo est. Ergo & Job, & David, quia hic flagellati sunt, firmamentum habuerunt in plaga sua, quia flagellat pater filium, quem recipit. Qui autem hic non flagellantur, ibi non suscipiuntur ut filij. Ideòq; in laboribus hominum non sunt, & cum hominibus non flagellabuntur, ut in perpetuo, cum diabolo flagellentur. Ideò obtinuit, eos superbia, cooperti sunt iniquitate & impietate sua.*

S. Ambros.
in tract. de
secunda in-
terpellat.
David. c. 4.

V.
Supra. c. 25.

Primum ergo ac palmarium aduersæ Fortune remedium, (de quo etiam supra dixi) est, si consideres, esse illam à Deo, esse ab amante, esse à patre. At quidquid à patre est, gratum; quidquid ab amante, amabile; quidquid à Deo, optimum est, etsi malum putetur. Alterum remedium est, quia, ex aduersa Fortune, indicium habetur paternæ curæ, filium castigantis. Malis, plerumque, quia non est illis timor, non est flagellum à Domino. Iustus autem dicit, *Quoniam flagellatus sum, tota die; & optat flagellari, ut recipiatur à Domino, & vult timere Deum, quia timor Domini initium sapientiæ est. Quis non timeat eum, qui, postquam occiderit, habet potestatem mittere in gehennam?* Atque hoc tertium est, in aduersis casibus, solatiū, æterna supplicia extinguere posse, præsentis vitæ calamitate. Quis in barathrum illud æternitatis, atque in immania damnatorum tormenta inspiciens, non dicat ad Deum: *Hic ure, hic seca, ut in æternum parcas?* Quartum remedium, quia, infortunijs, homines in officio continet Deus, qui prosperitate tumescunt. Nam qui in laboribus hominum non sunt, & cum hominibus non flagellantur, eos tenet superbia; & qui miserijs non sunt cooperti, cooperti sunt iniquitate, & impietate sua. Quintum remedium, quia quos Deus percutit, è malis bonos facit. Plurimæ res percutiendo fiunt meliores. Ligna, dum verberatur, purgatur. Ferrum tunditur, in incude, & quamcum-

S. Ambros.
in tract. de
2. interpel-
lat. Job. c. 4.
Luc. 12. 5.

Psal. 72. 5.

quameunque vis, formam accipit. Moneta percuntitur, & signatur, valorémque acquirit. Cæditur asinus, & currit. Castigatur homo, & emendatur. Sextum remedium, quia bonorùm virtutem ostendit, & exercet *Fortuna* tristis. Septimum, quia leue & momentaneum est, quidquid nobis accidit, si cum Martyrum, cum Christi, aut etiam cum damnatorum doloribus comparatur. Octauum denique, quia per iratam *Fortunam*, via ad cælum, & præmium in cælo paratur. Hæc talia, qui in *Casibus* subitis atque funestis, apud se expendit, remedia habet omnis calamitatis; facile, que potest, ad exemplum patientissimi illius Stephani (cui maleuolus, igne subiecto, quidquid de agro conuexerat, cum ipso horreo, combussit) magis dolere, ob peccatum affligentis, quàm ob afflictionem. Sed inspiciamus cursim singula remedia enumerata, ab hominibus pijs in praxin reducta.

S. Greg. 1. 4.
dial. cap. 19.

VI.

Ad primum remedium quod attinet, non agnouit tantùm Dauid, & ante illum Iob, nulla, in hac vita, sine Dei nutu hominibus mala accidere, atque idcirco ea accepta esse oportere; sed alij quoque eadem vfi sunt ratiocinatione. In diuinis litteris, magnis laudibus ornatur Tobias, nam cum esset captus, in diebus *Salmansar* regis *Affyrionũ*, in captiuitate tamen posuit, viam veritatis non deseruit, ita vt omnia, qua habere poterat, quotidie concaptiuis fratribus, qui erant ex eius genere, impertiret. Adduntur miræ laudes aliæ, de eius, in ipsa iuuentute, grauitate morum, de fidei constantia, de exercitijs pietatis; de filij sanctissima educatione, de consolatione captiuis impensa, quibus *monita salutis* dabat, de pecunia mutuò aut etiam in eleemosynas largissimè data. Siquidem Tobias quotidie pergebat, per omnem cognationem suam, & consolabatur eos, diuidebatq; unicuiq; , prout poterat, de facultatibus suis: esurientes alebat, nudisq; vestimenta prebebat, & mortuis, atq; occisis sepulturam sollicitus exhibebat. Hæc viri virtus, hæc merita fuere. Quæ merces est secuta? Quòd corpora interfectorum sepelisset, rex *Sennacherib* iussit eum occidi, & tulit omnem substantiam eius. Oppes illi ablatae sunt: vitam fuga & nudus latens seruauit. Ad quid seruauit? vt reuersus, &, conuiuio relicto, ad mortuos sepeliendos accurrens in nouam incideret calamitatem. Contigit enim, vt quadam die fatigatus à sepultura, veniens in domum suam, iactasset se iuxta parietem, & obdormisset, & ex nido hirundinum dormienti illi calida stercola incidere super oculos eius, fieretq; cæcus. Hanc autem

Tob. 1. 2.

Tob. 2. 10.

temptationem idcirco permisit Dominus euenire illi, ut posteris daretur exemplum patientiæ eius, sicut & sancti Iob. Nam cum ab infantia sua semper Deum timuerit, & mandata eius custodierit, non est contristatus contra Deum, quod plaga cæcitatæ eueniret ei, sed immobilis in Dei timore permansit, agens gratias Deo, omnibus diebus vitæ suæ. Nam sicut beato Iob insultabant reges, ita isti parentes & cognati eius irridebant vitam eius, dicentes: Vbi est spes tua, pro qua eleemosynas & sepulturas faciebas? Tobias verò increpabat eos, dicens: Nolite ita loqui: quoniam filij sanctorum sumus, & vitam illam expectamus, quam Deus daturus est his, qui fidem suam nunquam mutant ab eo. Non fuit Tobias instar Tulipæ radios lucis excipientis, imbrem excludentis; æquè à Deo sciuit venire sibi cæcitatem, ac visum, atque idcirco non perdidit patientiam, non mutauit fidem; neque spem deposuit latioris vitæ, in cælo, consequendæ. Qui se confidit, Deum, in cælo, visurum, libenter est cæcus in terris. *Aduersus hos casus muniendi sumus*, ait Seneca. Nullus enim, contra fortunam, inexpugnabile murus est. Intus instruamur. Si illa pars tuta est, pulsari homo potest, capi non potest. Quod sit hoc instrumentum, scire desideras? Nihil indignetur, sibi accidere, sciâtq; illa ipsa, quibus ladi videtur, ad conseruationem vniuersi pertinere, & ex his esse, quæ cursum mundi officiumq; consummant. Placeat homini, quidquid Deo placuit: ob hoc seipsum suâq; miretur, quòd non potest vinci, quòd mala ipsa sub se tenet, quòd ratione, qua valentius nihil est, casum dolorémq; & iniuriam subigit. *Amara rationem*: huius te amor, contra durissima armabit. Ratio igitur potissima est, cogitare, casum tibi à sapientissima Dei bonitate missum esse; qui, per talia, Mundum iustissimè moderatur.

Senec. lib. 1.
epist. 74.

VII.
Sozom. hist.
Eccles. lib. 9
cap. 6. & So-
crat. lib. 7.
c. 10.

Neque enim permittit tantùm hæc, sed sæpe etiam immit- tit Deus, cuius testis est vel Alaricus Gottorum Dux, qui Stilicone interemto, quia petitam ab Honorio Imperatore pacem, non impetrauit, statuit infesto exercitu Romam obsidere. Ibi milite copioso ad Tiberim collocato, ne in urbem necessaria inferrentur, ad eò indefinenter obsidionem protraxit, vt fame primùm, postea etiam peste populus, in vrbe, vehementer laceraretur. Quod cum fieret, Monachus quidam Italus, Probus nomine, Romam contendit, atque Alaricum etiam atque etiam adhortatus est, ne tantorum malorum author esse vellet, sed vrbi parceret, extrema iam passæ. Respondit Monacho Alaricus, se sanguine non delectari, & sanè sibi lubidinem non esse, tot mala Romanis inferendi; sed

vrge.

urgeri se à quodam continue, qui sibi præcipiat, ut Romam vastet, quod & tandem fecit. Præceptum illud diuinum fuisse, non dubitant aucthores: & ad stipulantur diuinæ quoque litteræ, è quibus, alio loco, docebimus, à Domino exercituum bella provenire. Quod si ergo, Alarico teste, Deus nonnullis præcipit, ut alios persequantur, quid succensem obedientibus Deo præcipienti? Fugienti David Semei maledixerat. Abisai igitur regem defensurus & maledico caput amputaturus erat, quem David his verbis inhibuit: *Quid mihi & vobis est, filij Saruia? Dimittite eum, ut maledicat: Dominus enim præcepit ei, ut malediceret David: & quis est, qui audeat dicere: quare sic fecerit?* Nimirum non examinanda est causa, si constat de authore Deo, qui pro omni causa nobis esse debet; cum sit suprema rerum causa. Hac ergo Numinis voluntate, o quisquis aduersa pateris,

*Aquam memento rebus in omnibus
Seruare mentem.*

Horat. 2.
car. o. 2.

Hoc remedio ad patientiam instructus, & in flagella paratus fuit, eaque ipsa tanta animi præparatione flagellum à se suisque auertit S. Lupus Episcopus Trecensis. Attilæ Hunnorum Principi, eò cum exercitu venienti, sanctissimus Antistes habitu Pontificali indutus, cum tota Cleri multitudine, obuiam processit, & data, acceptaque salute, Attilam interrogauit, *Quisnam esset,* qui tot regibus deuictis, tot populis prostratis, tot euerfis urbibus, tot nationibus superatis, cuncta in sua poneret potestate? Cui Attila: *Ego, inquit, sum rex Hunnorum Attila, FLAGELLVM DEI.* Ad quæ Lupus: *Et quis est mortalium, qui Dei flagello resistet? Veni, igitur, Dei mei flagellum; illòq; utere, ut Deus concedit.* Ad quæ verba Barbarus, diuina utiq; voluntate, emollitus Trecensem urbem illæsam pertransiuit, quam priùs constituerat funditus delere. Enimuerò aiunt, cælesti virtute, tam totum exercitum, quam ipsum, velut cæcitate astrictum, nemine vllò conspecto, à porta vna, vsque ad alteram portam, per totam ciuitatem transisse. Quod etiam quondam, Elisæo orante, Syris euenit. Nimirum tanta est Numinis potentia, ut nemo possit resistere eius voluntati. Prudentiæ igitur est, & obedientissimæ subiectionis, de manu Dei, accipere, quod scias, ipsum velle. Neque citius eius ira placatur, quam si te pœnæ vltro offeras. Quemadmodum & parentes libenter culpam filijs condonant, quos vident delicta non excusare, sed

VIII.

Psal. 37.

Ex Petr. in
Catal. lib. 6.
cap. 1. & alijs
Baron. An.
451.

4. Reg. 6. 18.

Senec. lib. 1.
epist. 98.

IX.
Albertus
Crantz. 19.
Metrop. cap.
40.

re, sed ad ferulam, ingenuè ac sponte sua, se sistere paratos. Ita
*rectus atq; integer corrigit praua fortuna, & dura atq; aspera ferendi
scientia mollit;* immo mollit ipsum Deum punientem, qui poenæ loco sæpe accipit, patiendi voluntatem. Cur Deum non molliret, cum ipsos legamus homines pepercisse ijs, quos videbant à Deo fatis castigatos, ne vulnus nouum adderent factæ cicatrici?

Sic egit Mauritius Comes Cloemburgicus. à Bremensi ciuitate, multis contumelijs incensus: enimuero, acceptis à magistratu litteris, quæ hostilia illi denunciarent. ad arma prouocatus, Hic vias publicas diu infederat, vt omnem vrbi comitatum intercluderet. Ventum est ad prælium. Pugna commissa. Bremenses magna clade afflicti atque fugati sunt. Secutus est fugientes victor exercitus. Ad confinia ciuitatis vbi accessit, contra omnem belli morem, vidit portas ciuitatis apertas, neque ab vlllo milite custoditas. Misit speculatum, qui tantæ negligentiae causam indagarent. Illi, cum tripudio, retulerunt, penes Mauritium esse, si vellet, tota vrbe potiri; ciuium, desperata salute, domi se quemq; tenere, quòd adèd immaniter pestis, vrbe tota, grassaretur. Ad narrationem hanc Mauritius altum ingemuit dicens: *Quia Rex supernus illam oppugnat urbem, nolo, vt accedat afflicti à Deo afflictio nostra. Multa mihi incunda, in hac vrbe, fuerunt: si modo dissidemus, redibit aliquando tranquillitas & reconciliatio: retrahamus ab illis manus, quos castigat serius rerum arbiter Deus, & in nos serpat contagio. Ita reduxit exercitum vir, qui eius vrbs videretur dignus imperio, quòd tam benigno fuit animo in afflictam. Post aliquot autem dies, pax, inter Mauritium & Bremenses sancita est.* Agnouit itaque Mauritius, non à Fortuna, sed à summo rerum Governatore, pestem vrbi immissam, atq; ea propter nolebat infestare humana manu, quos videbat diuina correctione verberatos. Adèd prodest, nò tantum patientibus mala, sed etiam spectantibus, agnoscere malorum, quæ hominibus incidunt, Deum authorem, quo imperante, & velut signum dante, vel in arma mittuntur, vel ab armis discedunt. Optarem hanc cogitationem ijs, quorum animus vindictæ sitientissimus nullis potest miserijs, nullis inimici infortunijs satiari. Ridet, quoties vident illum flere; & in tristitia illius gaudent; si ardet aduersarij domus, pro aqua, oleum affundunt; si amisit pallium, rapiunt illi etiam indusium; si casu pedem fregit, caput illi diffractum esse vellent; denique si è vita est subla-

sublatus, omnibus verborum contumelijs mortuum infectantur. Quàm isti longè tutiùs, cum Mauritio, vererentur, ne aduersarij malum, quod, diuino iudicio non contenti, multiplicant, serpat, immo resiliat in multiplicantes;

Exigat & dignas vltix Rhannusia pœnas?

Prodest autem etiam ad hoc, scire Deum esse, qui malis habenas laxet, aut ea, in homines excitet, vt nôrint placare eum, à quo illa irritato nôrunt prouenire. Cum enim ille sit, qui pauperem facit, & ditat; humiliat, & subleuat, ad cuius opem potiùs recurrerent? Hæc notitia instructus Dauid ait: *Domine, quid multiplicati sunt, qui tribulant me? multi insurgunt aduersum me?* Neque tamen tam hoc miratur, quàm quod illico sequitur: *Multi dicunt anima mee: Non est salus ipsi, in Deo eius? Quasi Deus tantùm humiliet, & non subleuet?* Enimuerò ea est Numinis bonitas, vt clementer puniat, & iustè parcat. Nam quem Deus plectit iratus, peccantem; audit placatus supplicantem. Audit autem, vt parcat. De tribulatione inuocauit Dominum, ait: & exaudiuit me in latitudine Dominus. *Non tanta nobis cura est,* inquit S. Chrysostomus, *nihil graue pati, quantæ illi, qui nobis animam donauit, & tot, post hoc, contulit bona.* Ac rursus alibi: *IESVM, in tribulatione, sine vlla intermissione, obsecra, vt vel solum annuat, & omnia unico momento dilabentur.* Quod si obsecrasti, nec tamen depulsum est malum, id Deo familiare & vsitatum scias, vt non statim acerbitates extinguat, sed cum ha intumuerint, inde quidem repente omnia in tranquillum mutet. Itaque in Casum nos sinit venire, vt oremus; verùm non semper statim liberat, vt fortiùs oremus. Sed, ais, *An non prohibere poterat, ne tres pueri in temptationem laberentur? Verùm id minime facere voluit, vt ingentem illis questum conciliaret, & propterea in barbarorum manus cadere passus est, & fornacem nimium accendi, & regiam iracundiam, fornace atrocius, inflammari, & eos manibus ac pedibus vinciri, & in ignem precipites dari.* Cum autem omnes, qui eos spectabant, eorum salutem, pro deplorata habuissent; tum præter spem & subito se exeruit præstantissimi artificis Dei, in edendis miraculis, facultas. Siquidem ignis vincebatur: qui autem vincti erant, soluebantur; & fornax in temperiem, & in rorem mutabatur; aula regia magnificentior, & augustior reddebatur, & naturam illam edacissimam, lapides & ferrum superansem, crinium natura vincebat; & sanctorum illorum chorus modulatifimus, virasq; res conditas, admirificum hunc concentum inuitans, & hymnos

Ouid. 5. de
Tristib. c.
leg. 9.

X.

1. Reg. 2. 7.

Psal. 3. 2.

Psal. 117. 5.

S. Chrysost.
homil. 2. ad
pop.

Idem. ep. 1.

Idem. ibid.

hymnos, ad grati animi significationem, ad Deum transmittent, quòd videlicet vinculis constricti, quòd in fornacem missi, quòd patrijs sedibus exturbati, quòd captivi adducti, quòd libertate spoliati fuissent, nam hoc probi & grati animi est. Postquam autem hostium improbitas, parribus omnibus absoluta fuit, & pugilum virtus expleta, & coronarum contexta; nec iam ad gloriam, & nominis splendorem quidquam restabat; tunc mala depelluntur, & qui fornacem accenderat, & eos graui supplicio addixerat, idem sanctos illos pugiles miris laudibus effert, & miraculum à Deo editum prædicat, & literas ingenti laude confertis quoque gentium mittit, ea, quæ acciderant, commemorans, idoneum testem & fide dignum diuinorum miraculorum se præbens. Hostis enim cum esset, apud hostes etiam ab omni suspitione remota erant, quæ ab eo scribebantur. Vidisti Dei sapientiam? Hæc S. Pater.

- XI. Ex quo facto intelligimus, tres pueros, tanquam aurum in fornace probatos, liberari sanè potuisse, ne in fornacem proijcerentur, sed illis ipsis magis profuisse, vt eorum innocentiam, diuinæ potentia miraculo ignis illustraret. Quod sanè factum non fuisset, nisi credidissent, Deum esse, qui & permittere talia soleret, & eripere, quos vellet, posset. Ecce, aiunt, *Deus noster, quem colimus, potest eripere nos de camino ignis ardentis, & de manibus tuis, ô rex, liberare.* Quasi dicerent, eiusdem est, mortificare, & viuificare, deducere ad inferos, & reducere. Quòd autem, non Casui, non Fortune, non Fato suo eam tam lugubrem scenam ascripserint, sed Deo, ad quem oratione sua confugerunt, audi Azariam, in medijs flammarum incendijs, orantem: *Benedictus es, Domine Deus patrum nostrorum, & laudabile, & gloriosum nomen tuum in secula: quia iustus es, in omnibus, quæ fecisti nobis, & uniuersa opera tua vera, & via tua recta, & omnia iudicia tua vera.* Quæ fecisti nobis, ait. Deum ergo fecisse dicit: & rectè & iustè fecisse agnoscit; hinc non tantùm nullæ querelæ extiterunt; sed ad orationem ventum est, immo & ad laudes & ad gratiarum actionem. Qui enim cognitum habent, nihil sine Deo, contingere, omniâque, quæ à Deo veniunt, recta esse, Deum in rebus omnibus laudant. Hinc illud est Dauidis: *Eruentabunt labia mea hymnum: cum docueris me iustificationes tuas.* Quare, quisquis Casus aduersos, iustificationes Dei esse credit, non solum non fit impatiens, sed etiam orationibus, & hymnis gratias agendas arbitratur, atque inter ipsos fluctus, inter leones, inter ignes; in mari, in cæto, in lacu, in fornace accensa, cantat.